

Adviescommissie afgesloten strafzaken

Postbus 20303 2500 EH Den Haag

Bezoekadres:
Korte Voorhout 8
2511 EK Den Haag

Zaak [verzoeker] (ACAS 041)

Beknopt relaas van de feiten

Op 26 juni 1997 vindt in café [A] te Rotterdam, kort na middernacht, een schietpartij plaats, waar een behoorlijk aantal bezoekers getuige van is. Bij de schietpartij vallen drie gewonden, te weten [slachtoffer 1], zijn partner [slachtoffer 2] en [verzoeker] (verzoeker).

Voorafgaand aan het schietincident, eerder op de avond, heeft een ruzie/vechtpartij plaatsgevonden waarbij [betrokkene 1], een neefje van [verzoeker], naar eigen zeggen omwille van racistische motieven is mishandeld. [Betrokkene 1] is weggegaan en op een later moment met zijn oom [verzoeker] teruggekeerd naar het café om verhaal te halen. Vervolgens wordt in het café een aantal schoten gelost door [verzoeker], waarbij [slachtoffer 1] en [slachtoffer 2] (ernstig) gewond zijn geraakt in het bovenlichaam. Ook is waarschijnlijk door [slachtoffer 1] op [verzoeker] geschoten, waarbij [verzoeker] in zijn heup is geraakt. Een en ander wordt door een groot aantal getuigen bevestigd.

Rechtsgang

Verzoeker werd vervolgd voor poging doodslag, meermalen gepleegd (feit 1) en overtredingen van de Wet Wapens en Munitie (feit 2). Op 19 oktober 1998 heeft de Rechtbank verzoeker ontslagen van rechtsvervolging voor feit 1 en vrijgesproken voor feit 2.¹ Het gerechtshof heeft in zijn arrest van 2 mei 2000 verzoeker wegens poging tot doodslag, meermalen gepleegd, en voor overtredingen van de Wet Wapens en Munitie (WWM) veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf.² Het door [verzoeker] ingediende cassatieberoep is op 10 juli 2001 verworpen.³

Het verzoek van de veroordeelde en zijn advocaat

Namens verzoeker [verzoeker] heeft advocaat J.F. Gregoire een verzoek tot het verrichten van nader onderzoek met het oog op een verzoek tot herziening ingediend. Verzocht wordt om een vijftal getuigen te horen, te weten:

1. [getuige 1] (de broer van [betrokkene 1]), geboren [geboortedatum] 1982, wonende aan [adres], [plaats];
2. [getuige 2] (de beste vriend van verzoeker), wonende [adres], [plaats];
3. [getuige 3] (de partner van [verzoeker] en tante van [betrokkene 1]), geboren [geboorteplaats] 1956, wonende aan [adres] te [plaats];
4. [getuige 4] (de oudste zoon van [getuige 3]), geboren [geboorteplaats] 1974, wonende aan [adres] te [plaats];

¹ Rechtbank Rotterdam, 19 oktober 1998, parketnummer 10.101151-97.

² Hof Den Haag, 2 mei 2000, rolnummer: 22-002701-98 (parketnummer 10-101151-97).

³ Hoge Raad, 10 juli 2001, zaaknummer 02967/00, ECLI:NL:HR:2001:ZD1826.

5. [getuige 5] (een vriendin van [getuige 3]), geboren [geboortedatum] 1954, wonende aan [adres] te [plaats].

Deze getuigen zouden volgens verzoeker kunnen verklaren dat [betrokkene 1] tegen hen heeft gezegd dat [verzoeker] niets te verwijten valt. [Betrokkene 1] zou erkend hebben dat niet [verzoeker], maar hij de schutter is geweest.

[Betrokkene 1] is in oktober 2017 overleden bij een ongeval.

In het verzoek wordt vermeld dat een nadere onderbouwing ontbreekt omdat het Hof verzoeker geen nadere stukken heeft kunnen verstrekken, anders dan een verkort proces-verbaal van de terechtzitting van het Hof van 18 april 2000.

Adviesvraag van de Procureur-Generaal

Op de voet van artikel 462 Sv heeft de procureur-generaal bij brief van 27 oktober 2020 aan de Commissie advies gevraagd over de wenselijkheid van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid, Sv. Daarbij ware aandacht te besteden aan de vraag naar het nut en de noodzaak van het onderzoek dat in het verzoekschrift is voorgesteld, als ook aan de vraag of er naar het oordeel van de Commissie andere aanknopingspunten zijn voor nader onderzoek naar het bestaan van gronden voor herziening van de veroordeling.

Het wettelijk kader voor de behandeling van het verzoek

Op grond van artikel 462, eerste lid van het Wetboek van Strafvordering is de Adviescommissie afgesloten strafzaken (ACAS; hierna de Commissie) belast met de advisering over de wenselijkheid van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid Sv. Daarbij gaat het om een nader onderzoek naar de aanwezigheid van een grond voor herziening als bedoeld in artikel 457, eerste lid, onder c Sv. Volgens laatstgenoemde bepaling kan de Hoge Raad een veroordeling herzien indien sprake is van een gegeven dat bij het onderzoek op de terechtzitting aan de rechter niet bekend was en dat op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt, zodanig dat het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid, hetzij tot een vrijspraak van de gewezen verdachte, hetzij tot een ontslag van alle rechtsvervolging, hetzij tot de niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie, hetzij tot de toepassing van een minder zware strafbepaling.

De Commissie brengt haar advies uit aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad (art. 462, lid 1, Sv) of aan de Hoge Raad zelf (art. 469, lid 1, Sv).

In de Nota van Toelichting bij het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken wordt opgemerkt dat onder de vraag naar de wenselijkheid van een nader onderzoek, kan worden begrepen de vraag naar de vraagstelling en inrichting van dat onderzoek (§ 2.1). Ook kan de Commissie adviseren om in het kader van een nader onderzoek de door haar wenselijk geoordeelde onderzoekshandelingen te doen uitvoeren (Nota van Toelichting bij artikel 8 van het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken).

De activiteiten van de Commissie

De Commissie heeft het dossier op 4 december 2020 ontvangen. Vanuit de Commissie werden de (plaatsvervangend) leden Ferdinandusse, Heijmans en Vissers met de voorbereiding van het advies belast. Daartoe hebben zij onafhankelijk van elkaar de dossierstukken bestudeerd en vervolgens hun bevindingen met elkaar gedeeld. Het naar aanleiding daarvan opgestelde conceptadvies is vervolgens door de Commissie schriftelijk becommentarieerd en vastgesteld.

De bevindingen van de Commissie

De commissie stelt vast dat het een kort en zeer beperkt onderbouwd verzoek betreft, dat wordt gedaan op het moment dat verzoeker [verzoeker] voor een ander feit een gevangenisstraf ondergaat in de P.I. Zwolle en hij aansluitend (met ingang van 12 december 2022) zijn restant gevangenisstraf voor de onderhavige afgedane strafzaak zal moeten ondergaan.

De vraag die thans voorligt, is of het horen van de vijf voorgedragen getuigen in potentie tot een novum (als bedoeld in artikel 461, eerste lid Sv) kan leiden. Deze getuigen zouden allen kunnen verklaren over hetgeen de inmiddels overleden [betrokkene 1] tegen hen heeft gezegd.

In herzieningszaken wordt vaker een beroep gedaan op getuigen die zeggen dat zij iemand die inmiddels dood is, hebben horen verklaren dat de aanvrager ten onrechte is veroordeeld, omdat hij zelf de werkelijke dader is. In zo'n geval is toetsing van de juistheid van die getuigenverklaringen niet eenvoudig, omdat de overledene de aan hem toegeschreven mededelingen niet meer kan ontkennen of bevestigen. Als getuigen elkaar goed kennen en met elkaar hebben gesproken over hetgeen de overledene tegen hen zou hebben gezegd, kan dat bovendien tot geheugenvervalsing bij de getuigen hebben geleid. Ook om die reden is het lastig om hun verklaringen te taxeren. Of nader onderzoek naar zulke verklaringen wel of niet tot een novum kan leiden, hangt af van alle omstandigheden van het geval. Daarbij komt in ieder geval betekenis toe aan de bewijsvoering als geheel en aan de mogelijkheden voor zinvol nader onderzoek. In eerdere zaken heeft de ACAS zowel positief⁴ als negatief⁵ geadviseerd over dergelijke verzoeken tot nader onderzoek naar verklaringen over een alternatieve dader.

Bij de beoordeling van de onderhavige aanvraag van verzoeker vallen verschillende dingen op. Zo verzoekt [verzoeker] om onderzoek naar een scenario dat in strijd is met zijn eigen verklaringen en procespositie in de strafzaak waarin hij is veroordeeld. Door verzoeker is ter terechtzitting in eerste aanleg verklaard dat hij (uit noodweer) heeft geschoten, en namens hem is dat door zijn raadsman in hoger beroep opnieuw aangevoerd. Zijn verklaring ter zitting in eerste aanleg, dat hij heeft geschoten, is door het Hof als bewijsmiddel gebruikt. Het verzoekschrift bevat geen uitleg van de tegenstrijdigheid tussen het gevraagde onderzoek en de bekende verklaring van verzoeker en het vermeldt evenmin dat – en: waarom – verzoeker op zijn bekende verklaring terugkomt.

⁴ Zie ACAS 037, 17/04051 H.

⁵ Zie ACAS 003, HR 13/00715H.

Dat verzoeker heeft geschoten, is door verschillende getuigen bevestigd. Gezien het door getuigen benoemde leeftijdsverschil tussen verzoeker en [betrokkene 1] is er geen aanleiding om te denken aan een persoonsverwisseling. Diverse getuigen, te weten [slachtoffer 2] (bewijsmiddel 2), [getuige 6] (bewijsmiddel 4) en [getuige 7] (bewijsmiddel 6) verklaren immers gezien te hebben dat 'de oudere Antilliaanse man' heeft geschoten.

Van belang is voorts dat de door verzoeker aangedragen getuigen geen van allen bij de gebeurtenis aanwezig zijn geweest en zodoende uitsluitend zouden kunnen verklaren over wat zij van de overleden [betrokkene 1] zouden hebben gehoord. Daarbij verdient opmerking dat de aangedragen getuigen stuk voor stuk een familiale of vriendschappelijke band met verzoeker of zijn partner hebben of in het verleden met [betrokkene 1] hebben gehad. Het gaat zodoende niet om getuigen die op een of andere wijze in een meer onafhankelijke relatie tot verzoeker staan.

Ten slotte zij vermeld dat genoemde [betrokkene 1] niet in de bewijsmiddelen en bewijsmotivering van het Hof voorkomt. Het horen van de voorgedragen getuigen kan dus niet (materieel) leiden tot het wegvallen van (een of meer delen van) de bewijsconstructie.

Gelet op de bewijsvoering en het ontbreken van enige uitleg voor de tegenstrijdigheid tussen zijn herhaaldelijk bekende verklaring en het nu gevraagde onderzoek, valt dan ook niet in te zien hoe het horen van deze personen een novum kan opleveren. Voorts is de commissie van oordeel dat er los van het horen van deze vijf getuigen niets (meer) te onderzoeken valt.

Conclusie

De Commissie ziet, gelet op het vorenstaande, in het verzoek van de veroordeelde en zijn advocaat geen reden voor onderzoek naar het bestaan van gronden voor herziening van de veroordeling.

Den Haag, 18 juni 2021

C.P.M. Cleiren,
Voorzitter Adviescommissie afgesloten strafzaken